

טיוטת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 23), התשע"ח-2018 - הסמכת ועדת השרים לענייני

חקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים:

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 23), התשע"ח-2018 (להלן: "הצעת החוק"), המצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) בתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) בתקנון הכנסת, ובכפוף לבקשה כאמור מצד ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השניה והשלישית בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת, מיד לאחר השלמת דיוני ועדת החוץ והביטחון.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 12.9.2017, פסק בג"ץ¹ כי תיקון 21 לחוק אינו חוקתי וכי פרק ג1 לחוק יהא בטל החל מיום 12.9.2018. בעקבות פסיקת בג"ץ הקים שר הביטחון ועדה מקצועית בראשות היועץ המשפטי למערכת הביטחון, שהמליצה, על הסדר חקיקתי שמטרתו לקדם את השוויון בשירות, הן בהגדלת מספר המתגייסים לשירות סדיר והן באמצעות מסלול השירות הלאומי-אזרחי, תוך הכרה בחשיבות לימוד התורה.

בהמשך להמלצות הוועדה, מוצע לקבוע בחוק יעדי גיוס לטווח ארוך ועלייה מדורגת ביעדים אלו.

עוד מוצע, בין היתר, לקבוע בחוק השלכות כלכליות וביטול המתווה בהעדר עמידה ביעדי הגיוס, הפחתת גיל קבלת הפטור לאחר דחיית השירות מגיל 26 לגיל 24, ואת האפשרות לשרת שירות לאומי-אזרחי חלף השירות הצבאי לנשואים מגיל 21 לגיל 20 והכל מתוך מטרה לעודד את שירותם של החרדים ואת שילובם המיטבי בתעסוקה.

בנוסף, בשל סד הזמנים שנקבע לביטולו של פרק ג'1 וסיום מושב הקיץ של הכנסת, מוצע להאיץ את הליך החקיקה ולהסמיך את ועדת השרים לחקיקה לאשר את נוסח טיוטת החוק ולהניחה מיד על שולחן הכנסת, וזאת, בשים לב להערות הציבור, ככל שתוערנה, עד ליום 2.7.2018 בשעה 12:00 – המועד האחרון להעברת הערות הציבור לתזכיר החוק.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

הגדלת שיעור המשרתים בקרב החרדים צפויה בעקיפין להגדיל את שיעור השתתפותם בשוק העבודה.

תקציב

באין עמידה ביעדים, הפחתת תקציב התמיכות לשיבות בשיעור שנקבע בסעיף 3 לתיקון מוצע זה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

עמדת השרים הרלוונטים להצעה – בעד.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין ביחס למתווה המוצע בהצעת החוק.

¹ בג"ץ 1877/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (פורסם בנבו 12.9.2017).

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב חוות דעת משפטית.

סיווגים

סיווג ראשי : 06פורמאלי ;

סיווג משני : 07 חקיקה ממשלתית

מוגש על ידי שר הביטחון

י"ד בתמוז התשע"ח

27 ביוני 2018

**מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס**

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: י"ד בתמוז התשע"ח
27 ביוני 2018

**חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה בעניין אישור טיוטת חוק שירות בטחון
(תיקון מס' 23), התשע"ח-2018**

נושא הצעת ההחלטה:

אישור עקרוני של טיוטת הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 23), התשע"ח-2018 והסמכת ועדת השרים לחקיקה לאשר את הצעת החוק על דעת הממשלה, וזאת בשים לב להערות הציבור, ככל שתוערנה, עד ליום 2.7.2018 בשעה 12:00 – המועד האחרון להעברת הערות הציבור לתזכיר החוק.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ביום 12.9.2017, פסק בג"ץ כי פרק ג' לחוק יהא בטל החל מיום 12.9.2018. פסק הדין קבע כי תיקון 21 לחוק שירות בטחון אינו חוקתי וזאת, בשל פגיעתו בזכות היסוד לשוויון ואי עמידתו של ההסדר הקבוע בו בתנאים הקבועים בסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בעקבות כך, הקים שר הביטחון ועדה בראשות הח"מ שהמליצה על מתווה חדש המסדיר את שילובם של בני הציבור החרדי בשירות ביטחון ושירות לאומי-אזרחי. תמצית המלצות הוועדה, מצ"ב. על בסיס המלצות אלו, ביום 11.6.2018 הופץ תזכיר החוק להערות הציבור. תזכיר החוק מובא עתה לאישורה העקרוני של הממשלה.

בשל סד הזמנים שנקבע לביטולו של פרק ג'1 וסיום מושב הקיץ של הכנסת, מוצע להאיץ את הליך החקיקה ולהסמיך את ועדת השרים לחקיקה לאשר את נוסח טיוטת החוק ולהניחה מיד על שולחן הכנסת, וזאת, בשים לב להערות הציבור, ככל שתוערנה, עד ליום 2.7.2018 בשעה 12:00 – המועד האחרון להעברת הערות הציבור לתזכיר החוק.

קשיים משפטיים, ככל שישנם וירכי פתרונם:

לעמדת היועץ המשפטי לממשלה הצעת החוק מעוררת קשיים משפטיים משמעותיים, וחוות דעת מפורטת מטעמו לגבי ההצעה תובא כמקובל בפני ועדת השרים לענייני חקיקה, בתום פרק הזמן להערות הציבור לתזכיר החוק. אשר להחלטת הממשלה שבנדון, לפי חוות דעת הח"מ, ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה, אין מניעה משפטית להניחה בפני הממשלה ולאשרה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

לאחר הפצת תזכיר החוק התקיימו דיונים במשרד המשפטים בנוכחות נציגי היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, ואלה הציגו התנגדויות וקשיים משפטיים ומקצועיים שונים בתזכיר החוק. כאמור, היועץ המשפטי לממשלה יביא את חוות דעתו ביחס להצעת החוק עצמה בפני ועדת השרים לחקיקה, כמקובל, עם חלוף המועד להעברת הערות הציבור.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד:

אין מניעה משפטית לאישור ההצעה.

איתי אופי
היועץ המשפטי למערכת ביטחון

תמצית המלצות – הוועדה לבחינת גיוס בני הציבור החרדי

עקרונות כלליים: השוויון בגיוס לצה"ל הוא ערך עליון והינו חיוני לשמירה על צה"ל וחיזוקו כצבא עם ממלכתי הממלא את ייעודו – הגנה על מדינת ישראל והבטחת קיומה; הסדרתה של תכנית ארוכת טווח להגדלה עקבית של שיעורי הגיוס והשירות הלאומי, אשר בד בבד עם תהליכים חברתיים, כלכליים ותרבותיים המתרחשים כבר היום במגזר החרדי, תצמצם בהדרגה את אי-השוויון בשירות ותקדם שינוי חברתי; הצבת יעדי שירות כוללים לצבא ולשירות לאומי אזרחי, תוך שמירה על בכירות השירות הצבאי; עליה שנתית במספר המשרתים ששיעורה יפחת באופן הדרגתי; הוספת מסלולי שירות מותאמים לציבור החרדי, על גווניו השונים, ותכניות לימוד במסגרת השירות שיקדמו השתלבות בתעסוקה; השלכות כלכליות בהיעדר עמידה ביעדי השירות; פקיעת התיקון לחוק במקרה של אי השגת יעדי השירות במשך תקופת זמן מתמשכת; עיגון בחקיקה של הטבות ותגמולים לכלל המשרתים ושקילת הרחבתם של צעדים מנהליים המושתים על עריקים או משתמטים.

מתודולוגיה

הוועדה מונתה על-ידי שר הביטחון במטרה לגבש הסדר בר-קיימא שיעלה בקנה אחד עם צרכי הצבא כצבא עם ממלכתי, יתייחס להערות בית המשפט העליון בבטלו את תיקון 21 לחוק ויזכה להסכמה הרחבה הנדרשת, לשם עיגונו בחקיקה. הוועדה נפגשה עם גורמי צבא, גורמים ממשלתיים, רבנים ואנשי ציבור נוספים.

עמדת צה"ל ביחס לשילוב הציבור החרדי כפי שהובאה בפני הוועדה

צה"ל, מיום הקמתו ומזה למעלה משבעים שנים, הוא צבא עם ממלכתי ושוויוני, המבוסס על גיוס חובה ועל ערך ה"שירות לכל". עיקרון זה הוא עיקרון עליון אשר ימשיך לעמוד בבסיס פעילותו של צה"ל ולהנחות אותו.

צה"ל מדגיש את חשיבות מימוש גיוס החובה הן לאור הירידה לאורך השנים באחוז המשרתים מתוך כלל חייבי הגיוס, והן לאור הקיצוץ בסד"כ הצפוי מקיצור משך השירות, עליו החליט הדרג המדיני.

צה"ל ערוך ומוכן לקלוט לשורותיו מתגייסים מכל חלקיה של החברה הישראלית, ללא קשר להשקפת עולמם או לאורח חייהם.

היקף המתגייסים לצה"ל מקרב בני הציבור החרדי גדל פי עשרה בקירוב בעשור האחרון. לעמדת צה"ל, הדבר מבטא השתלבות מוצלחת של בני הציבור החרדי בצה"ל, ויש בכך תרומה חשובה לצה"ל.

צה"ל ימשיך ויפעל למימוש הנחיות הדרג המדיני ביחס לשילוב חרדים בצה"ל.

ערך לימוד התורה

הוועדה מכירה בחשיבותם של לימוד ולומדי התורה בעם ישראל ובמדינת ישראל. בד בבד, סבורה הוועדה כי יש לנקוט צעדים משמעותיים ואקטיביים לצמצום אי-השוויון בשירות ולהעלאת שיעור המתגייסים מקרב בני הציבור החרדי, תוך הבנה ריאלית כי שיעור הגיוס במגזר החרדי לא ישתווה באופן מלא בשנים הקרובות לזה במגזר הכללי.

יעדים ארוכי טווח

על מנת לאפשר לתהליכים המתרחשים במגזר החרדי להעמיק ולהבשיל, מומלץ לקבוע יעדי שירות לטווח ארוך וליצור תהליך שישקף עלייה מדורגת במספר המתגייסים על פני תקופה כוללת של עשר שנים. העלייה ביעדי השירות תהיה בשיעור גידול דומה הן למשרתים בצבא והן למשרתים במערך השירות הלאומי, כאשר לכל מסגרת יוצבו יעדים נפרדים, אולם מדידת העמידה ביעדים תיעשה ביחס ליעד משותף כולל, תוך איזון הדדי בין פערים ועודפים במסגרות השונות.

יודגש כי במישור הערכי ובמישור צרכי הצבא, כפי שפורט בעמדת צה"ל לעיל, העיקרון המוביל הוא ערך "השירות לכל". היעדים ארוכי הטווח מבטאים ניתוח ריאלי של המגמה הצפויה על בסיס שיעורי הגיוס הקיימים.

הוועדה ממליצה כי שיעור המשרתים יעלה בכל שנה עד ליעד ארוך טווח מוסכם. עם זאת, ברור כי פוטנציאל הגידול הולך ופוחת ככל שמספר המשרתים עולה. על כן, מומלץ להתבסס על שיעורי השירות הקיימים כנקודת מוצא, תוך קביעת שיעור גיוס התחלתי לצה"ל של 3,100 משרתים (על בסיס כ-3000 חרדים שהתגייסו לצה"ל עד כה בשנת הגיוס 2017) ושיעור השתלבות התחלתי בשירות הלאומי של 600 משרתים (על בסיס כ-530 חרדים שהשתלבו בשירות הלאומי ב-2017). כן מוצע להציב יעדים לפיהם שיעור השירות יגדל ב-8 אחוזים בשלוש השנים הראשונות, 6.5 אחוזים בשלוש השנים הבאות לתכנית, ו-5 אחוזים בארבע השנים עד סיום תקופת עשר השנים הראשונות, בהתאם לטבלה הבאה:

שנת גיוס	אחוז הגידול במשרתים מדי שנה	יעדי השירות בצה"ל	יעדי השירות בשירות הלאומי	יעד שירות כולל
2018	8	3,348	648	3,996
2019	8	3,617	700	4,317
2020	8	3,907	756	4,663

שנת גיוס	אחוז הגידול במשרתים מדי שנה	יעדי השירות בצה"ל	יעדי השירות בשירות הלאומי	יעד שירות כולל
2021	6.5	4,161	806	4,967
2022	6.5	4,432	859	5,291
2023	6.5	4,720	915	5,635
2024	5	4,956	956	5,912
2025	5	5,204	1,004	6,208
2026	5	5,464	1,054	6,518
2027	5	5,737	1,107	6,844

יעדי השירות יוסדרו בחוק. היעד בתום עשר השנים הראשונות הוא שילוב רוב הציבור החרדי במערך השירות הצבאי או הלאומי. יעדים לטווח הארוך ייקבעו בהתאם לאמור להלן.

באשר להמלצה זו של הוועדה, צה"ל הבהיר כי ככל שיעדים אלה ייקבעו על-ידי הדרג המדיני, צה"ל יידע לממשם באופן שיאפשר שירות איכותי. כמו כן צה"ל ימשיך לחזק את המנגנונים והמסלולים לשילוב בני הציבור החרדי תוך שמירת אמונתם וצביון חייהם, מתוך רצון להסדיר את שירותם בצורה הטובה ביותר.

מסלולי השירות לאומי

בפני הוועדה הוצגו נתוני ההשתלבות בשירות הלאומי-אזרחי אשר היו רחוקים מאוד מהיעדים שהוצבו במסגרת ההסדרים הקודמים. נמסר לוועדה על ידי נציגי השירות הלאומי-אזרחי כי הטעמים בגינם נוצר פער כאמור הינם, בין השאר, גיל ההצטרפות המינימלי לשירות הלאומי והיעדר תמריץ כלכלי ביחס ללומדים בשיבות. לשם השגת יעדי השירות ישנה חשיבות רבה ליצירת מסלולי שירות לאומי-אזרחי אטרקטיביים עבור האוכלוסייה החרדית, לפיקוח ובקרה על מסלולי השירות וכן ליצירת תמריצים להשתלבות בהם. מסלולי השירות יכללו, בין היתר, אפשרויות הכשרה מקצועית וכן מסלולי שירות קהילתי בתוך החברה החרדית. עוד מומלץ להקדים את גיל ההצטרפות לשירות לאומי עבור נשואים בלבד לגיל 20 (במקום גיל 21 כיום). בצד מסלולי השירות הלאומי-אזרחי יש לשמר את הבכירות לשירות הצבאי מבחינת גיל המתגייסים, תשלומים ותמריצים אחרים

למתגייסים. תיעשה בחינה מתמדת של מסלולי השירות על מנת לשמר מסלולים המגשימים את ייעודם ולשפר או לבטל מסלולים לא אפקטיביים.

מסלולים במסגרת צה"ל

מומלץ לקדם מסלולים שיותאמו לציבור החרדי על כל הזרמים שבו, אשר יקנו לו השכלה ואופק תעסוקתי. כאמור לעיל, תיעשה בחינה מתמדת של מסלולי השירות הצבאי הקיימים ואלו שיתווספו על מנת לשמר ולחזק מסלולים המגשימים את ייעודם.

גיל הפטור

פטור בגיל 24 שנים מאזן נכונה, לעמדת הוועדה, בין השאיפה לאפשר לציבור החרדי להשתלב בשוק התעסוקה, ובין הצורך לשמור על השוויון בין יוצאי צבא המשתחררים משירות חובה בגיל 20-21 לבין אלה הדוחים שירות בעילת תורתם אומנתם. אשר על כן מומלץ כי גיל הפטור ייקבע ל-24. עם זאת, מוצע כי תינתן האפשרות לציבור החרדי לשרת הן בשירות צבאי והן בשירות לאומי עד גיל 28, לרבות החזרה ממעמד פטור לשם כך.

הגדרת המונח "חרדי" בחוק

מומלץ להותיר את ההגדרה הקבועה היום בחוק על כנה.

צעירים אשר התחנכו בציבור החרדי ופרשו מאורח חיים זה במהלך הגילאים 14-18, מגיעים מרקע סוציו-אקונומי דומה ונושאים עמם אתגרים דומים לאלו של הצעיר החרדי ביחס להשתלבות במערך השירות לצה"ל, השירות הלאומי או שוק העבודה. אם יבחרו בכך, יוכלו אף הם להשתלב במסלול תורתו אמנותו ולדחות את שירותם. לפיכך, האתגר בגיוסם לשירות צבאי דומה לזה של כל צעיר חרדי אחר ויש לראות בהם חרדים שהתגייסו לשם מדידת יעדי הגיוס.

תיאום ושיתוף פעולה בין-משרדי

הוועדה רואה חשיבות רבה בקיומם של שיתוף פעולה ותיאום בין משרדי הממשלה העוסקים בנושא, ואלה הינם תנאי להצלחה ולהשגת היעדים עליהם ממליצה הוועדה.

נדבך מרכזי בתיאום ושיתוף פעולה אלו, הינו הקמת מערכת מידע ממוחשבת ומשותפת בעלת ממשקים למשרד הביטחון, צה"ל, משרד החינוך, המוסד לביטוח לאומי וגורמים רלוונטיים נוספים, על מנת לאפשר לכלל הגופים העוסקים בנושא לחלוק ולהעביר מידע ביניהם ללא חסמים חוקיים ובירוקרטיים הקיימים כיום. הקמת מערכת מידע מסוג זה תביא לשיפור הממשקים בין משרדי

הממשלה השונים, תשפר את עבודת הפיקוח ותאפשר לממש את היעדים אותם הציבה הוועדה. הוועדה ממליצה לעגן את חלוקת המידע בחוק.

השלכות אי השגת יעדי השירות

השלכות כלכליות :

בסופה של כל שנה תיבחן השגת יעדי השירות. עם זאת, על מנת לאפשר היערכות של המדינה ליישום ההמלצות וכן לאפשר השפעה ראשונית של הצעדים המומלצים שייעודם הגברת שיעור השירות, לא תהיינה השלכות בפועל לאי השגת היעדים במהלך השנתיים הראשונות לאחר התיקון לחוק. החל מהשנה השלישית לתיקון החוק, שיעור שירות בפועל הנופל מ-95% מיעד השירות השנתי יביא לצמצום בהיקף התמיכה הכוללת בישיבות (למעט ישיבות בהן קיימים שיעורי גיוס מעל לרף מסוים). יעדי השירות לא ישונו במקביל לצמצום התמיכות. ההשלכות הכלכליות ייקבעו בחוק והן תגברנה ככל שלא יושגו היעדים במשך מספר שנים רצופות.

צמצום היקף התמיכה יעשה על פי התחשיב הבא :

- א. בשנים 3-4 לתיקון לחוק תצומצם התמיכה באחוז אי העמידה ביעד. כך למשל, אם שיעור השירות בפועל נופל ב-8% מיעד השירות לאותה שנה יצומצמו התמיכות ב-8% בהתאם.
- ב. בשנים 5-6 לתיקון לחוק תצומצם התמיכה בשיעור כפול מאחוז אי העמידה ביעד. כך למשל, אם שיעור השירות בפועל נופל ב-8% מיעד השירות לאותה שנה יצומצמו התמיכות ב-16% בהתאם.
- ג. בשנים 7-8 לתיקון לחוק תצומצם התמיכה בשיעור של פי שלושה מאחוז אי העמידה ביעד. כך למשל, אם שיעור השירות בפועל נופל ב-8% מיעד השירות לאותה שנה יצומצמו התמיכות ב-24% בהתאם.
- ד. בשנים 9-10 לתיקון לחוק תצומצם התמיכה בשיעור של פי ארבעה מאחוז אי העמידה ביעד. כך למשל, אם שיעור השירות בפועל נופל ב-8% מיעד השירות לאותה שנה יצומצמו התמיכות ב-32% בהתאם.
- ה. היה ולאחר שנה או יותר בה צומצם היקף התמיכה הושג יעד השירות לאותה שנה, יחזרו שיעורי התמיכות לשיעור הקיים טרם הצמצום.
- ו. היה ובשנה כלשהי לאחר החזרת שיעור התמיכות לקדמותו לא הושגו יעדי השירות, תיחשב השנה בה לא הושג היעד כאמור כשנה 3 לעניין סעיף זה, כך שיצומצם שיעור התמיכות בהתאם לאמור בסעיף א' לעיל, וכן הלאה בשנים שלאחר מכן.

פקיעת התיקון לחוק :

לא הושג שיעור שירות בהיקף של 85% לפחות מיעדי השירות השנתיים במשך שלוש שנים רצופות (להוציא השנתיים הראשונות לתיקון לחוק), יפקע התיקון לחוק לאחר 12 חודשים. פקיעת התיקון לחוק תקבע אף היא בחוק.

יעדים לטווח הארוך

יעדי השירות לאחר עשר השנים הראשונות ייקבעו בהתאם לגידול השנתונים בציבור החרדי. יעד השירות הכולל בתקופה זו יעודכן כדלקמן: (א) בעשור השני יעד הגיוס יעודכן בשיעור זהה לאחוז הגידול הממוצע בגודל של שנתוני השירות הרלוונטיים בתוספת אחוז אחד; (ב) החל מהעשור השלישי יעד הגיוס יעודכן בשיעור זהה לאחוז הגידול הממוצע בגודל של שנתוני השירות הרלוונטיים (ללא תוספת של אחוז כאמור). גודל השנתונים ייקבע על פי ממוצע השנתונים של גילאי 18-23 באותה שנה.

בטווח הארוך, בדומה לעשר השנים הראשונות, תהיינה השלכות כלכליות לאי עמידה ביעדים, כאשר צמצום התמיכות יחל כבר בעשור השני, בהתאם למתווה המפורט לעיל. מקדם ההכפלה בשיעור אי הגיוס לא "מתאפס" עם הכניסה לעשור השני. כך למשל, אם בשנים 10-9 אין עמידה ביעדים אזי בתחילת העשור השני באין עמידה ביעדים יוכפל שיעור אי עמידה ביעדים ב-2 (שכן זו השנה השלישית הרצופה לאי עמידה ביעדי הגיוס).

כמו כן, גם במהלך העשור השני והלאה ככל שלא יושגו יעדי השירות שנקבעו בתקופות אלו בהיקף של 85% מיעדי השירות השנתיים למשך שלוש שנים רצופות יפקע התיקון לחוק בתוך 12 חודשים. גם לעניין זה, רציפות אי עמידה ביעדים אינה "מתאפסת" עם הכניסה לעשור השני.

חיזוק ערך השירות – תגמולים לכלל המשרתים וצעדים מנהליים כנגד עריקים

הוועדה, על דעת צה"ל, סבורה כי יש מקום להסדיר תגמולים לכלל המשרתים שירות מלא, שיבטאו הכרה בתרומתם של המשרתים להגנת המדינה ולהבטחת קיומה. לדוגמה, העלאת דמי הקיום של המשרתים שירות מלא, והוקרה ותגמול בדמות מימון מטעם המדינה של לימודי תואר ראשון לכלל מסיימי השירות הצבאי באופן מלא, יהוו נקיטת עמדה להוקרת המשרתים בצה"ל, לחיזוקו כצבא עם ממלכתי ולצמצום אי השוויון.

בד בבד, מומלץ לשקול הרחבה של הפעולות כלפי מי שמפר את חובת השירות ללא דחיה או פטור ונעדר מן השירות שלא כדין, וזאת באופן כללי ולא דווקא במגזר החרדי. בעניין זה ראוי בין היתר לשקול צעדים מנהליים כגון שלילת הטבות שהמדינה מעניקה. בנושא זה נדרשת עבודה בין-משרדית לגיבוש צעדים מתאימים.

א. שם החוק המוצע

חוק שירות בטחון (תיקון מס' 23), התשע"ח-2018

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

בעקבות ביטולו של חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 על ידי בג"ץ¹ נחקקו חוק שירות בטחון (תיקון מס' 19), התשע"ד-2014 ("תיקון 19 לחוק") וחוק שירות בטחון (תיקון מס' 21), התשע"ה-2015 ("תיקון 21 לחוק"). ביום 12.9.2017, פסק בג"ץ² כי תיקון 21 לחוק אינו חוקתי וכי פרק 11 לחוק יהא בטל החל מיום 12.9.2018. אשר על כן, מוצע תיקון זה.

תיקונים 19 ו-21 לחוק קבעו הסדר חדש לגיוסם של בני הישיבות שבבסיסו ההכרה כי יש להתייחס לחברה החרדית כאל מכלול של פרטים הערבים אחד לשני. זאת בשל הערכים הייחודיים המשותפים לבני המגזר החרדי ובשל התייחסות המדינה לחברה זו כחברה ייחודית במשך למעלה משבעים שנה.

לפיכך, קבעו תיקונים 19 ו-21 לחוק עקרון לפיו יש לשלב את בני המגזר החרדי בשירות בצה"ל בהליך הדרגתי ומדוד הנפרס על פני מספר שנים ולאפשר להם לשרת גם במסלולים חלופיים לשירות הצבאי. מימוש עקרון השילוב ההדרגתי התבצע באמצעות קביעת יעדי גיוס שנתיים של המשרתים בשירות הצבאי והאזרחי מקרב כלל הציבור החרדי בשנתוני הגיוס הרלוונטיים.

מבחינה מעשית, קבע תיקון 19 לחוק כי יעדי הגיוס יקבעו בהחלטות ממשלה וכי תיקבע תקופת הסתגלות של 3 שנים (עד ליום 30.6.2017) שבה אי עמידה ביעדי הממשלה לא תגרור סנקציה. לאחר שלוש השנים, תחול תקופת הקבע שבה אי עמידה ביעדי הגיוס שקבעה הממשלה תצמצם את סמכותו של שר הביטחון והוא יוכל לדחות את שירותם של בני המגזר החרדי עד לגיל 21 בלבד. על בני שנתון 21 ולמעט 1,800 "מתמידים" תחול חובת גיוס.

בשנת 2015 תוקן תיקון 21 לחוק אשר דבק באותו העיקרון – קביעת יעדי גיוס לכלל החברה החרדית. התיקון קבע כי תקופת ההסתגלות תוארך ב-3 שנים (עד ליום 30.6.2020) ותקרא "תקופת ההסתגלות הראשונה" וכן כי תקבע "תקופת הסתגלות שנייה" בת 3 שנים (עד ליום 30.6.2023) שבה אי עמידה ביעדי הגיוס שקבעה הממשלה תצמצם את סמכותו של שר הביטחון והוא יוכל לדחות את שירותם של בני המגזר החרדי עד לגיל 21 בלבד. לאחר גיל זה יהא שר הביטחון רשאי לדחות את גיוסם של שאר דחויי השירות מקרב הציבור החרדי "בשים לב ליעד השנתי הכולל לגיוס שקבעה הממשלה".

ביום 12.9.2017, פסק בג"ץ³ כי פרק ג'1 לחוק בטל החל מיום 12.9.2018. פסק הדין קבע כי תיקון 21 לחוק שירות בטחון אינו חוקתי וזאת, בשל פגיעתו בזכות היסוד לשוויון ואי עמידתו של ההסדר הקיים בפסקת ההגבלה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כך נקבע כי תיקון 21 אינו עומד ב"מבחן הרציונאלי" התיאורטי של התאמת האמצעי לתכלית החוק, בין השאר, בשל היעדרה של תקופת קבע ועמימות לגבי הדין החל לאחר תום תקופת ההסתגלות השנייה; העדר "שיניים" בתקופות ההסתגלות; עמימות לגבי שיקול הדעת הנתון לשר הביטחון בתקופת ההסתגלות השנייה בנוגע לדחיית שירותם של תלמידי

¹ בג"ץ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (פורסם בנבו, 21.02.2012).

² בג"ץ 1877/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (פורסם בנבו 12.9.2017).

³ בג"ץ 1877/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (פורסם בנבו 12.9.2017).

הישיבות מעל לגיל 21; דחיית השירות "האוטומטית" עד לגיל 21 באין עמידה ביעדי הגיוס שקבעה הממשלה; הותרת שיקול הדעת הרחב בידי הממשלה ושר הביטחון בנוגע לדחיית שירות או מתן פטור לתלמידי הישיבות מחד ומנגד קביעת יעדי הגיוס על ידי הממשלה בהמלצת שר הביטחון.

בנוסף, והוא העיקר גם "במבחן הרציונאלי המעשי" לא הוכח כי האמצעי תואם את תכלית החוק בשים לב לכך שיעדי הגיוס בפועל לא הושגו, כי הפער בין הגיוס בפועל לבין יעדי הגיוס הלך ועלה ואף נראה כי אחוזי הגיוס קטנו ביחס לגידולה של האוכלוסייה החרדית באוכלוסייה הכללית. בהמשך לכך וכאמור, פסל בג"ץ את פרק ג'1 לחוק החל מיום 12.9.2018.

בעקבות פסיקת בג"ץ הקים שר הביטחון ועדה מקצועית בראשות היועץ המשפטי למערכת הביטחון ובהשתתפות ר' אכ"א, הפצ"ר, הרב הצבאי הראשי וראש האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון ("הוועדה"). תפקיד הוועדה היה לגבש הסדר בר קיימא, שיעלה בקנה אחד עם צרכי הצבא כצבא עם ממלכתי, עם פסיקת בית המשפט העליון בבטלו את תיקון 21 לחוק ויזכה להסכמה הרחבה הנדרשת, לשם עיגונו בחקיקה. הוועדה נפגשה עם גורמי צבא, גורמים ממשלתיים, רבנים ואנשי ציבור נוספים.

הוועדה סברה כי השוויון בגיוס לצה"ל הוא ערך עליון והינו חיוני לשמירה על צה"ל וחיזוקו כצבא עם ממלכתי הממלא את ייעודו – הגנה על מדינת ישראל והבטחת קיומה. הוועדה הכירה בחשיבותם של לימוד ולומדי התורה בעם ישראל ובמדינת ישראל. בד בבד, סברה הוועדה כי יש לנקוט צעדים משמעותיים ואקטיביים לצמצום אי-השוויון בשירות ולהעלאת שיעור המתגייסים מקרב בני הציבור החרדי, תוך הבנה ריאלית כי שיעור הגיוס במגזר החרדי לא ישתווה באופן מלא בשנים הקרובות לזה במגזר הכללי.

על מנת לאפשר לתהליכים המתרחשים במגזר החרדי להעמיק ולהבשיל, הומלץ לקבוע יעדי גיוס לטווח ארוך וליצור תהליך שישקף עליה מדורגת עד ליעד ארוך טווח מוסכם. עם זאת, ברור כי פוטנציאל הגידול יילך ויפחת ככל שמספר המשרתים עולה. על כן, הומלץ להתבסס על שיעורי הגיוס הקיימים כנקודת מוצא, תוך קביעת שיעור גיוס התחלתי לצה"ל של 3,100 משרתים (על בסיס כ-3000 חרדים שהתגייסו לצה"ל בשנת גיוס 2017) ושיעור השתלבות התחלתי בשירות הלאומי של 600 משרתים (על בסיס כ-530 חרדים שהשתלבו בשירות הלאומי בשנת גיוס 2017).

בסופה של כל שנה, תיבחן השגת יעדי הגיוס. עם זאת, על מנת לאפשר היערכות של המדינה ליישום ההמלצות וכן לאפשר השפעה ראשונית של הצעדים המומלצים שייעודם הגברת שיעור הגיוס לא תהיינה השלכות בפועל לאי השגת היעדים במהלך השנתיים הראשונות לתקופת הביניים. החל מהשנה השלישית לתיקון החוק, שיעור גיוס בפועל הנופל מ-95% מיעד הגיוס השנתי יביא לצמצום בהיקף התמיכה הכוללת בישיבות (למעט ישיבות בהן קיימים שיעורי גיוס מעל לרף מסוים). יעדי הגיוס לא ישונו במקביל לצמצום התמיכות. ההשלכות הכלכליות ייקבעו בחוק והן תגברנה ככל שלא יושגו היעדים במשך מספר שנים רצופות.

ככל שלא יושג שיעור גיוס בהיקף של 85% לפחות מיעדי הגיוס השנתיים במשך שלוש שנים רצופות (להוציא השנתיים הראשונות מתחילת התיקון המוצע), יפקע התיקון לחוק לאחר 12 חודשים. פקיעת התיקון לחוק תיקבע בחוק.

עוד סברה הוועדה כי יש מקום להסדיר תגמולים לכלל המשרתים שירות מלא, שיבטאו הכרה בתרומתם של המשרתים להגנת המדינה ולהבטחת קיומה. לדוגמה, העלאת דמי הקיום של המשרתים שירות מלא, והוקרה ותגמול בדמות מימון מלא מטעם המדינה של לימודי תואר ראשון לכלל מסיימי השירות הצבאי באופן מלא, יהוו נקיטת עמדה להוקרת המשרתים בצה"ל, לחיזוקו כצבא עם ממלכתי ולצמצום אי

השוויון. בד בבד, המליצה לשקול הרחבה של הפעולות כלפי מי שמפר את חובת השירות ללא דחיה או פטור ונעדר מן השירות שלא כדין, וזאת באופן כללי ולא דווקא במגזר החרדי. בעניין זה ראוי לשקול צעדים מנהליים כמו שלילת הטבות שהמדינה מעניקה. בנושא זה נדרשת עבודה בין-משרדית לגיבוש צעדים מתאימים.

לבסוף, נתוני הגיוס לשירות הלאומי-אזרחי היו רחוקים מאוד מהיעדים שהוצבו במסגרת ההסדרים הקודמים. הטעמים לכך כפי שהוצג לוועדה, הינם, בין השאר, גיל ההצטרפות המינימלי לשירות הלאומי והיעדר תמריץ כלכלי ביחס ללומדים בישיבות. לפיכך סברה הוועדה כי קיימת חשיבות רבה ליצירת מסלולי שירות לאומי-אזרחי אטרקטיביים עבור האוכלוסייה החרדית, לפיקוח ובקרה על מסלולי השירות וכן ליצירת תמריצים להשתלבות בהם. כמו-כן הומלץ להקדים את גיל ההצטרפות לשירות לאומי עבור נשואים בלבד לגיל 20 (במקום גיל 21 כיום). בצד מסלולי השירות הלאומי-אזרחי הומלץ לשמר את הבכירות לשירות הצבאי מבחינת גיל המתגייסים, תשלומים ותמריצים אחרים למתגייסים.

אשר על כן, בהתאם להמלצות הוועדה מוצע לקבוע בחקיקה את יעדי הגיוס של הציבור החרדי באופן הבא: שיעור השירות יגדל ב-8 אחוזים בשלוש השנים הראשונות, 6.5 אחוזים בשלוש השנים הבאות לתכנית, ו-5 אחוזים בארבע השנים עד סיום תקופת עשר השנים הראשונות לאחר התיקון לחוק. בעשר השנים שלאחר מכן יקבע הגידול ביעדי הגיוס כשיעור הגידול הממוצע של האוכלוסייה החרדית בתוספת אחוז אחד. לאחר עשרים שנה מיום התחילה ייקבעו יעדי הגיוס לפי שיעור גידולה הממוצע של האוכלוסייה החרדית ללא תוספת האחוז כאמור. בנוסף, מוצע לקבוע בחוק השלכות כלכליות בהעדר עמידה ביעדי הגיוס, את ביטול המתווה בהעדר עמידה ביעדי הגיוס, הפחתת גיל קבלת הפטור לאחר דחיית השירות מגיל 26 לגיל 24, ואת האפשרות לשרת שירות לאומי-אזרחי חלף השירות הצבאי לנשואים מגיל 21 לגיל 20 והכל מתוך מטרה לעודד את שירותם של החרדים ואת שילובם המיטבי בתעסוקה.

ג. עיקרי החוק המוצע

עיקר 1 – סעיפים 2 ו-3 לחוק המוצע, ביטול פרק ג' והחלפתו בפרק ג'

מוצע לבטל את פרק ג' ולהחליפו בפרק ג' בנוסח מתוקן. בתחילת פרק זה יובאו מטרתו, ההגדרות הרלוונטיות לפרק, והסדר דחיית השירות לבני הישיבות העומדים בתנאי דחיית השירות. דחיית השירות תיעשה לשנה אחת לכל העומד בתנאים לדחיית שירות וזאת עד לגיל 24, בו יקבל דחוי השירות פטור משירות. בנוסף, מוצע לאפשר למקבלי דחיית שירות נשואים בני 20 ורווקים בני 21 לשרת בשירות לאומי-אזרחי חלף שירותם הצבאי.

עוד מוצע כי הממשלה תפעל לגיוסם של המיועדים לשירות בטחון בהתאם ליעד הגיוס השנתי. החל משנת 2020 ובאין עמידה ב-95% לפחות מיעדי הגיוס השנתי יופחת תקציב התמיכה בישיבות בשיעור הפער מיעד הגיוס. ככל שאי העמידה ביעדי הגיוס תמשך ברציפות מספר שנים תוכפל ההפחתה "במקדם הפחתה" שיעלה בכל מספר שנים. ההפחתה לא תחול על ישיבות בהם שיעור התלמידים המתגייסים גבוה. שיעור הגיוס הנדרש לישיבה על מנת להימנע מהפחתת התמיכה יגדל במשך השנים, לנוכח העלייה ביעדי הגיוס.

בנוסף, נקבע כי החל בשנת 2020, ככל שלא תהיה עמידה ב-85% מיעד הגיוס במשך 3 שנים רצופות, יפקע התיקון לחוק לאחר שנה.

עוד קובע החוק הקמת ועדת שרים לעניין גיוס בני הישיבות אשר תבחן את ההיבטים הנוגעים לעמידה

ביעד הגיוס, צמצום הפגיעה בשוויון וזכויותיהם של המשרתים ומסלולי שירות ייעודיים לבני הציבור החרדי.

מוצע להשאיר על כנו את הוראות החוק הנוגעות לשילוב חרדים בתעסוקה ולהכרה בישיבות חרדיות. כמו-כן מוצע לאפשר למי ששר הביטחון פטר אותו מחובת שירות סדיר בגיל 24 לשוב ולשרת בשירות סדיר או בשירות לאומי-אזרחי.

עיקר 2 – סעיף 5 לחוק המוצע, מאגר מידע במשרד הביטחון

בשל הקושי באיסוף נתונים שונים ממשרדי הממשלה השונים ובכלל זה נתוני פיקוח ותמיכה בישיבות חרדיות, מוצע לקבוע כי משרד הביטחון יקים מאגר מידע הכולל את כלל הנתונים הרלוונטיים לגיוס בני הישיבה. נתונים הנצרכים למאגר מידע זה ממשרדי הממשלה השונים בכלל וממשרד החינוך בפרט יועברו על פי חוק וללא צורך בבקשה מידע ספציפי.

עיקר 3 – סעיף 7 לחוק המוצע, קביעת התוספת השניה לחוק

מוצע לקבוע בתוספת השנייה בלוח א' את יעד הגיוס השנתי לשירות סדיר ולשירות הלאומי-אזרחי. מוצע כי החל משנת 2028 יגדל יעד הגיוס השנתי לפי ממוצע הגידול בשנתונים החרדיים (23-18) בתוספת אחוז אחד וכי החל בשנת 2037 הגידול ביעד השנתי יהא לפי ממוצע הגידול בלבד.

עוד מוצע לקבוע את מקדם ההפחתה לעניין ההשלכות הכלכליות ואת שיעור הגידול בתלמידים המתגייסים בישיבות מעודדות הגיוס.

עיקר 4 – סעיפים 9-11 לחוק המוצע, הוראות מעבר

מוצע לקבוע בהוראות מעבר כי צווי דחיית שירות, רשימת הישיבות המוכרות ומוסדות הלימוד החרדיים שנקבעו בצו שר הביטחון יעמדו בתקפם גם לאחר תיקון זה.

עיקר 5 – סעיף 12 לחוק המוצע, תיקון עקיף לחוק יסודות התקציב

מוצע לקבוע, כי במקרה בו יופחת תקציב התמיכה בישיבות באין עמידה ב-95% מיעד הגיוס השנתי כאמור בסעיף 3 לחוק המוצע, ייקבע במקביל בחוק יסודות התקציב, תקציב תמיכה מקסימלי בישיבות. זאת משום ששנת הגיוס מתחילה ב-1.7 בעוד ששנת הכספים תואמת את השנה הקלנדרית. לפיכך קיים פער של חצי שנה בין תום שנת הגיוס (30.6) עד לתום שנת הכספים (31.12).

על כן מוצע לקבוע כי:

א. תקציב התמיכה בישיבות בשנת הכספים בה אין עמידה ביעדי הגיוס לא ישונה ויותר כפי שהיה, כדי למנוע מצב בו תקציב התמיכות לאותה שנת כספים יגדל באמצע השנה לאחר שיתברר ב-30.6 כי אין עמידה ביעד הגיוס וכי בשנת הכספים העוקבת יפחת תקציב התמיכה בישיבות.

ב. תקציב התמיכה בישיבות בשנת הכספים שלאחר שנת הגיוס בה אין עמידה ביעדי הגיוס יעמוד על תקציב שנת הכספים הקודמת בניכוי ההפחתה בתקציב הישיבות שנקבעה בסעיף 3 לתיקון מוצע זה.

בדרך זו, ימנע גידול בכספי התמיכה בישיבות בשיעור ההפחתה שנקבע בחוק שירות ביטחון. בנוסף, מוצע למנוע את אפשרות העברת העודפים התקציביים מתקציב התמיכה בישיבות משנת כספים אחת לשנייה וזאת, כדי למנוע העלאה של תקציב הישיבות בשנים בהן עמדו ביעדי הגיוס והעברת יתרת עודפי התקציב לשנות הכספים בהן אין עמידה ביעדי הגיוס.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

כמפורט בעיקרי ההסבר.

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על התקן ועל ההיבט המנהלי

באין עמידה ביעדים, הפחתת תקציב התמיכות לישיבות בשיעור שנקבע בסעיף 3 לתיקון מוצע זה.

ו. להלן נוסח הצעת החוק:

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 23) שילובם של תלמידי ישיבות), התשע"ח-2018

- פרק ג'1 1. בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986⁴ (להלן – החוק העיקרי),
פרק ג'1, בטל.
- הוספת פרק ג'1 2. במקום פרק ג'1 יבוא:

"פרק ג'1: שילוב תלמידי ישיבות ומוסדות חינוך חרדיים"

סימן א': מטרה והגדרות

מטרה	26ב	הוראות פרק זה יחולו נוכח ההכרה בחשיבות לימוד התורה.
הגדרות	26ג	בפרק זה -

⁴ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107; התשע"ח, עמ' 18.

"בוגר מוסד חינוך חרדי" – מי שלמד בין גיל 14 לגיל 18, שנתיים לפחות, במוסד חינוך שהוא אחד מאלה:

(1) מוסד חינוך תרבותי ייחודי, כהגדרתו בחוק מוסדות תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008,⁵ המיועד לקבוצת האוכלוסייה המפורטת בפסקה (1) להגדרה "קבוצה תרבותית ייחודית" בחוק האמור;

(2) מוסד לימודי חרדי או חלק ממוסד לימודי המיועד לתלמידים חרדים, ששר הבטחון קבע בהתייעצות עם שר החינוך או עם שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, לפי העניין, ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת;

"חוק שירות לאומי-אזרחי" – חוק שירות לאומי-אזרחי, התשע"ד-2014;⁶

"יום התחילה" – י"ח בתמוז התשע"ח (1 ביולי 2018);

"יעד גיוס שנתי" – יעד שנתי לגיוס בשנת גיוס לשירות סדיר ולשירות לאומי-אזרחי שהוא סכום יעדי הגיוס הקבועים בטור א' ובטור ב' בלוח א' בתוספת השנייה.

"ישיבה" – ישיבה או כולל שמתקיימים בהם לימודים תורניים והכלולים ברשימה שגיבש לעניין זה שר הביטחון לפי סעיף 26;

"ישיבה מעודדת גיוס" – ישיבה ששיעור כאמור בלוח ג' בתוספת השנייה מתלמידי הישיבה המיועדים לשירות בטחון שלמדו בה עשרה חודשים לפחות ברציפות החל משנת הגיוס שקדמה לשנת הגיוס בה פחת מספר המתגייסים בפועל מיעד הגיוס השנתי והתגייסו בפועל לשירות סדיר או לשירות לאומי-אזרחי באותה שנת גיוס.

"מיועד לשירות ביטחון" – מיועד לשירות בטחון, שביום התחילה טרם מלאו לו 24 שנים.

"מתגייס בפועל" – מי שהחל לשרת בשירות סדיר או בשירות לאומי-אזרחי, בשנת גיוס מסוימת מקרב תלמידי הישיבות ובוגרי מוסדות החינוך החרדים;

"שירות לאומי-אזרחי", "שירות אזרחי-ביטחוני" ו"שירות אזרחי-חברתי" – כהגדרתם בחוק שירות לאומי-אזרחי;

"שנת גיוס" – שנה המתחילה ב-1 ביולי והמסתיימת ב-30 ביוני בשנה העוקבת;

"תנאים לדחיית שירות" – התנאים המנויים בסעיף 26ד(א);

"תקציב הבסיס" – הסכום המיועד בתקציב המדינה לתמיכה במוסדות ציבור שהם ישיבה, לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, למעט תקציב התמיכה בישיבות מעודדות הגיוס.

סימן ב': דחיית שירות וגיוס לשירות הצבאי והלאומי-אזרחי

דחיית שירות לתלמיד ישיבה	26ד (א) שר הביטחון רשאי לבקשת מיועד לשירות ביטחון, לדחות בצו, את מועד התייצבותו של המבקש לשירות סדיר, אם ראה לנכון לעשות כן בהתחשב בצורכי הביטחון ובהיקף הכוחות הסדירים ומתקיימים בו כל אלה (בפרק זה – התנאים לדחיית שירות):
-----------------------------	--

(1) הוא לומד בישיבה לימודים תורניים, באופן סדיר, בהיקף שלא יפחת מ-45 שעות בשבוע, ובכולל – 40 שעות בשבוע, למעט בתקופות חופשה שקבע שר הביטחון;

(2) הוא לא עוסק בכל עיסוק נוסף על לימודיו בישיבה; ואולם, רשאי מיועד לשירות ביטחון נשוי שמלאו לו 22 שנים, לעסוק בעיסוק נוסף על לימודיו בישיבה, ובלבד שלא יעסוק בעיסוק כאמור בשעות הלימודים בישיבה כאמור בפסקה (1); בפסקה זו, "עיסוק" – עבודה שמקובל לקבל בעבודה שכר, בין שהיא נעשית בשכר ובין שנעשית שלא בשכר, למעט הכשרה תעסוקתית מיועדת כהגדרתה בסעיף 26ח, ולרבות כל עיסוק אחר שקבע שר הביטחון;

(3) הוא קיים את חובותיו לפי חוק זה, ובכלל זה התייצב לרישום ולבדיקה רפואית לפי סעיפים 3 ו-5;

(4) הוא הצהיר, בתצהיר בכתב שניתן לפי סעיף 15 לפקודת הראיות, כי מתקיימים בו התנאים שבפסקאות (1) עד (3);

(5) ראש הישיבה שבה הוא לומד אישר, בתצהיר בכתב שניתן לפי סעיף 15 לפקודת הראיות, כי מתקיים במיועד לשירות ביטחון התנאי שבפסקה (1) והתחייב כי אם יחדל להתקיים במיועד לשירות ביטחון התנאי האמור, יודיע על כך לפקד בתוך 21 ימים;

(6) תנאים מוקדמים נוספים שקבע שר הביטחון, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(ב) ביקש מיועד לשירות בטחון לחזור ולקבל צו דחיית שירות לפי פרק זה, יצרף מחדש לכל בקשה כאמור תצהירים והתחייבות כאמור בסעיף קטן (א)(4) ו-(5).

(ג) יראו צו דחיית שירות שניתן מכח פרק זה כאילו ניתן לפי סעיף 36.

(ד) צו דחיית שירות לפי סעיף זה יינתן לתקופה שלא תעלה על שנה ואולם רשאי שר הביטחון לחזור ולתת למיועד לשירות ביטחון כאמור בסעיף קטן (א) צו דחיית שירות לפי סעיף זה, עד הגיעו לגיל 24.

(ה) נדחה שירותו של מיועד לשירות ביטחון לפי סעיף קטן (ה), מזמן לזמן, עד הגיעו לגיל 24, יפטור אותו שר הביטחון, בצו, מחובת שירות סדיר ויחולו לגביו הוראות סעיף 26 ח לעניין שילוב בתעסוקה.

שירות לאומי-אזרחי	26ה	(א) מיועד לשירות ביטחון שמלאו לו 21 שנים או מיועד לשירות ביטחון נשוי שמלאו לו 20 שנים שניתן לו צו דחיית שירות לפי פרק זה (בסעיף זה- מיועד לשירות ביטחון בוגר), ולא חל עליו צו דחיית שירות, בין אם פקע הצו ובין בוטל, רשאי הפוקד לאחר שבחן את כל אפשרויות הצבתו בשירות סדיר, להפנותו לשירות לאומי-אזרחי.
-------------------	-----	---

(ב) הסכים המיועד לשירות ביטחון בוגר להפנייתו לשירות לאומי-אזרחי, ידחה שר הביטחון, בצו, את מועד התייצבותו לשירות סדיר לצורך ביצוע השירות הלאומי-אזרחי; לא הסכים המיועד לשירות ביטחון להפנייתו כאמור, רשאי הפוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר.

(ג) מי ששירת בשירות לאומי-אזרחי כאמור בסעיף קטן (ב) וניתן לו אישור על השלמת השירות לפי סעיף 12 לחוק שירות לאומי-אזרחי, יפטור אותו שר הביטחון, בצו, מחובת שירות סדיר.

(ד) הופסק השירות הלאומי-אזרחי של מיועד לשירות ביטחון לפי הוראות סעיף 23 לחוק שירות לאומי-אזרחי, רשאי הפוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר.

(ה) פקע תוקפו של חוק שירות לאומי-אזרחי לפי הוראות סעיף 36 לחוק האמור, לא יהיה רשאי עוד פוקד להפנות לשירות לאומי-אזרחי מיועד לשירות ביטחון שהפוקד קרא לו להתייצב לפי הוראות פרק זה.

סימן ג' – יעדי הגיוס ומנגנון ההשלכות באין עמידה ביעדים

יעדי הגיוס השנתי 126 (א) הממשלה תפעל לשם גיוס המיועדים השלכות באין עמידה ביעדי הגיוס
לשירות ביטחון לשירות סדיר ולשירות לאומי-אזרחי בהתאם ליעד הגיוס השנתי.

(ב) פחת מספר המתגייסים בפועל, החל משנת הגיוס 2020, מ-95 אחוזים מיעד הגיוס השנתי, יופחת תקציב הבסיס בשנת הכספים שלאחר תום שנת הגיוס בהתאם לשיעור הפער בין מספר המתגייסים בפועל לבין יעד הגיוס השנתי באותה שנת גיוס כפול מקדם ההפחתה האמור בטור ב' בלוח ב' בתוספת השנייה ובלבד ששיעור ההפחתה המירבי לא יעלה על חמישים אחוזים. מקדם ההפחתה ישתנה בהתאם לשנת הגיוס הרצופה בה פחת מספר המתגייסים בפועל מ-95 אחוזים מיעד הגיוס השנתי לאותה שנת גיוס כמפורט בטור א' בלוח ב' בתוספת זו.

(ג) פחת מספר המתגייסים בפועל, החל משנת הגיוס 2020, מ-85 אחוזים מיעד הגיוס השנתי במשך שלוש שנות גיוס רצופות, יבוטל פרק ג'1 לחוק זה לאחר שנה מתום שלוש שנות הגיוס הרצופות האמורות.

(א) הממשלה תמנה ועדת שרים לעניין גיוס בני הישיבות, שבראשה יעמוד שר הביטחון, ושתפקידה לבחון, בשם הממשלה, את כלל ההיבטים הנוגעים לעמידה ביעד הגיוס השנתי ולצמצום הפגיעה בשוויון, לרבות זכויותיהם של כלל המשרתים בשירות הסדיר ובשירות הלאומי-אזרחי, הדרכים לתגמולם ומסלולי שירות מיטביים לצורך שילובם (בפרק זה-ועדת השרים);

(ב) ועדת השרים תביא לאישור הממשלה הצעות לעמידה ביעד הגיוס השנתי, לתגמול ולהעדפת חיילים בשירות סדיר ומשרתי שירות לאומי-אזרחי בתחומים כלכליים וחברתיים, על בסיס תקציבם של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר ולקביעת מסלולי שירות מיטביים לשילובם וכן תשקול הצעות לצעדים בהם ניתן לנקוט על מנת לגרום לחיילים שעוברים עבירה על הוראות סעיף 92 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 להתייבב לשירות ובכך להפחית מחומרת העבירה;

(ג) שר הביטחון יודיע לוועדת השרים בתום כל שנת גיוס על מספר המתגייסים לשירות סדיר מקרב תלמידי הישיבות ובוגרי מוסדות החינוך החרדיים באותה שנת גיוס, ויפרסם על כך הודעה ברשומות לא יאוחר מ-5 ביולי.

(ד) השר הממונה על השירות הלאומי-אזרחי יודיע לוועדת השרים בתום כל שנת גיוס על מספר המשרתים בשירות לאומי-אזרחי שהחלו לשרת באותה שנת גיוס, ויפרסם על כך הודעה ברשומות לא יאוחר מ-5 ביולי.

(ה) ועדת השרים תמסור לממשלה, אחת לשנה, דיווח על עבודתה; דיווח כאמור יימסר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

סימן ד': שילוב בתעסוקה

הוראות לשם
שילוב בתעסוקה
של פטורים
משירות ביטחון

ח26

(א) לשם קידום שילובם של בוגרי הישיבות בתעסוקה, רשאי עובד משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים ששר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים הסמיכו לכך לקבל מפקד או מאדם מטעמו מידע שיש בידיו לגבי מי ששר הביטחון פטר אותו מחובת שירות סדיר לפי סעיפים 26ד(ה) או 26ה(ג) (בסעיף זה – מקבל פטור); מידע כאמור יימסר למטרת פנייה של משרד הכלכלה או של מפעיל למקבל הפטור; עובד משרד הכלכלה יבקש מפקד מידע לפי פסקה זו רק לתכלית האמורה ובמידה שנדרש.

(ב) מידע יועבר לפי הוראות סעיף קטן (א) באופן מאובטח בהתאם לנהלים שייקבעו במשרד הכלכלה.

(ג) מקבל פטור שמידע לגביו הועבר לפי הוראות סעיף קטן (א), זכאי לדרוש שהמידע האמור יימחק ולא יישמר; דרש מקבל פטור כאמור, ימחק עובד משרד הכלכלה או המפעיל את המידע.

(ד) לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו לפי סעיף קטן (א) ולא יעשה בו כל שימוש אלא לתכלית האמורה באותו סעיף קטן.

(ה) בסעיף זה –

"מידע" – מספר זהות,
שם פרטי ושם משפחה,
מען למשלוח דואר
ומספר טלפון קווי ונייד;

"מפעיל" – מי שמפעיל
או מקיים מטעם משרד
הכלכלה מרכז תעסוקה
או פעילות להכוונה
תעסוקתית

(ו) על אף האמור בסעיף 26ד, בתקופה שבה מיועד לשירות ביטחון שניתן לו צו דחיית שירות לפי פרק זה נמצא בהכשרה תעסוקתית מיועדת, יופחת מהיקף השעות כאמור בסעיף 26ד (א)(1), מספר השעות שבהן הוא נמצא בהכשרה תעסוקתית מיועדת, ולכל היותר 15 שעות בשבוע; בסעיף זה –

"הכשרה תעסוקתית מיועדת" – השכלה או הכשרה שאישר שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, המיועדת לקידום שילובם המקצועי בתעסוקה של תלמידי ישיבה ששירותם נדחה לפי הוראות פרק זה, לרבות פעילות הכוונה מקצועית;

"השכלה" – לימודי תכנית היסוד כמשמעותה בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, כולה או חלקה, או השכלה אחרת שאישר שר הכלכלה על פי אמות מידה שקבע בשים לב לצורכי הצבא, ובלבד שהלימודים אינם לקראת תואר מוכר כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.

(ז) שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים ידווח לוועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לשנה, על השפעות יישום הוראות סימן זה על שילוב בוגרי ישיבות בתעסוקה.

סימן ה' – הוראות כלליות

גיוס לאחר פטור 26ט
מי ששר הביטחון פטר אותו מחובת שירות סדיר לפי סעיף 26ד(ה) (בסעיף זה – מקבל פטור), רשאי להתנדב לשירות סדיר או לשירות לאומי-אזרחי, ויחולו עליו הוראות סעיפים 13, 17 ו-26 בשינויים המחייבים;

רשימת הישיבות 26י
(א) שר הביטחון יגבש את רשימת הישיבות לעניין פרק זה, בהתאם לאמות מידה שיקבע בתקנות; החלטת שר הביטחון בדבר הכללת ישיבה ברשימה תיעשה בהתחשב בהמלצת ועד הישיבות בארץ ישראל; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי למנוע מישיבה לפנות לשר הביטחון בבקשה להיכלל ברשימת הישיבות.

(ב) רשימת הישיבות תפורסם באתר האינטרנט של אגף כוח אדם בצבא הגנה לישראל ותופקד לעיון הציבור הפוקד את לשכות הגיוס האזוריות.

(ג) שר הביטחון רשאי להסיר ישיבה מרשימת הישיבות, לאחר שנתן לראש הישיבה הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו, אם מצא כי התקיים אחד מאלה:

(1) שיעור מסוים
מקרב תלמידי הישיבה
שהם מיועדים לשירות
ביטחון, אינו מתייצב
לרישום ולבדיקה רפואית
לפי סעיפים 3 ו-5; שר
הביטחון יקבע את
השיעור האמור;

(2) ראש הישיבה אינו ממלא את חובותיו בהתאם להוראות סעיף 26ד(א)(5);

(3) חדל להתקיים בישיבה אחד מהתנאים בהתאם לאמות המידה שקבע שר הביטחון כאמור בסעיף קטן (א);

(4) התקיימו נסיבות אחרות המצדיקות, לדעת שר הביטחון, את הסרתה מהרשימה.

(ד) שר הביטחון יקבע בתקנות הוראות לעניין תלמידי ישיבה שהוסרה מרשימת הישיבות ושעומדים בתנאים לדחיית שירות.

מניעת פגיעה ²⁶ לא ייפגע מעמדה ושילובה של יוצא צבא אישה במעמדה של יוצא צבא אישה	בשירות ביטחון בשל שירותם של בוגרי ישיבות ומוסדות חינוך חרדיים בשירות ביטחון לפי פרק זה.
---	---

שמירה על אורח ²⁶ צבא הגנה לישראל יפעל לאפשר שמירה על אורח חיים	חיו של מי שהתגייס לשירות סדיר לפי פרק זה.
---	---

תקנות ²⁶ שר הביטחון, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע הוראות פרק זה, ובכלל זה תקנות בעניינים אלה:	
--	--

(1) הדרכים והמועדים להגשת בקשות לפי פרק זה;

(2) תנאים מקודמים להגשת בקשות לפי פרק זה;

(3) התנאים והכללים להכללה ברשימת הישיבות לפי סעיף 26.

שר הביטחון ידווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, אחת לשנה, לגבי שנת הגיוס שחלפה, בעניינים אלה:

(1) מספר המתייצבים

לשירות סדיר בכלל,

ומספר המתייצבים

כאמור מקרב בוגרי

הישיבות ומוסדות

החינוך החרדיים בפרט;

(2) מספר צווי דחיית

השירות וצווי הפטור

משירות סדיר שניתנו לפי

פרק זה;

(3) נתונים בעניינים

המפורטים בפסקאות (1)

ו-(2) בהשוואה לשנים

קודמות;

(4) השפעת יישומן של

הוראות פרק זה על

השירות בשירות ביטחון,

לרבות בכל הנוגע

למעמדן ולשילובן של

נשים בשירות ביטחון;

דיווח לפי פסקה זו יימסר

גם לוועדה לקידום מעמד

האישה ולשוויון מגדרי

של הכנסת;

(5) מסלולי שירות

המותאמים לשירותם של

בוגרי ישיבות ומוסדות

חינוך חרדיים, שנפתחו

או הורחבו.

(ב) ועדת החוץ והביטחון של הכנסת תקיים אחת לשנה דיון בדיווחים שהתקבלו לפי סעיף קטן (א), לשם מעקב על ביצוע ההוראות לפי פרק זה.

קבלת מידע	226טו הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תאסוף מדי שנה
סטטיסטי על	סטטיסטיקה המתייחסת לממוצע הגידול
שנתון חרדי	באוכלוסייה הגברים החרדים בגילאים 18 עד 23
	בהתאם לאמור בתוספת השניה; מידע כאמור
	יימסר לשר הביטחון.

תיקון סעיף 149 3. בחוק העיקרי, סעיף 149(א) יימחק ובמקומו יבוא:

(א) משרד הביטחון יקים מאגר מידע לעניין מועמדים לשירות הביטחון ותלמידי ישיבה. מאגר המידע יכלול, בין השאר, את נתוני תלמידי הישיבה שקיבלו צו דחיית שירות לפי חוק זה או משרתים בשירות משולב כהגדרתו בסעיף 22א, נתונים שיש בידי משרד החינוך בדבר רישומם ונוכחותם בישיבה של תלמידי ישיבה, בין אם קיבלו צו דחיית שירות ובין אם לאו, נתונים על הלימודים בישיבות ולרבות נתונים על ביקורות שנערכו בישיבות לשם פיקוח, נתונים שיש בידי משרדי הכלכלה והאוצר בדבר השתלבותם של בני הישיבות והמועמדים לשירות בטחון בתעסוקה וכן כל מידע אחר שיש בידי משרדי הממשלה הרלוונטיים לצורך ביצועו של חוק זה;

(ב) משרדי החינוך, הכלכלה והאוצר יעבירו למשרד הביטחון מידע כאמור בסעיף קטן (א) מדי חודש;

(ג) הוראות סעיפים 23 ו-36 לחוק הגנת חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 לא יחולו על הנתונים המועברים ממשרדי הממשלה האמורים בסעיף קטן (א);

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מסירת מידע נוסף לפי הוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות.

4. תיקון כותרת
התוספת לחוק
בתוספת לחוק העיקרי, בכותרת במקום "תוספת" יבוא "תוספת ראשונה";
5. הוספת התוספת
השניה
אחרי התוספת הראשונה לחוק העיקרי יבוא:

"תוספת שניה

לוח א'

(סעיף 26ג)

יעדי הגיוס השנתיים לשירות הסדיר והשירות הלאומי-אזרחי

שנת גיוס	סור א' שירות סדיר	סור ב' שירות לאומי-אזרחי
2018	3,348	648
2019	3,617	700
2020	3,907	756
2021	4,161	806
2022	4,432	859
2023	4,720	915
2024	4,956	956
2025	5,204	1,004
2026	5,464	1,054
2027	5,737	1,107
2028-2037	<p>בכל שנת גיוס, יגדל יעד הגיוס בכל שנת גיוס, יגדל יעד הגיוס לשירות הסדיר ביחס לשנת לשירות הלאומי-אזרחי ביחס הגיוס שלפניה בשיעור הגידול לשנת הגיוס שלפניה בשיעור הממוצע משנתון מסוים לזה הגידול הממוצע משנתון שאחריו בקרב אוכלוסיית מסוים לזה שאחריו בקרב הגברים החרדים בגילאים 18 ואוכלוסיית הגברים החרדים עד 23 כהגדרתם על ידי בגילאים 18 עד 23 כהגדרתם הלשכה המרכזית על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתוספת אחוז לסטטיסטיקה בתוספת אחוז אחד.</p>	

בכל שנת גיוס, יגדל יעד הגיוס בכל שנת גיוס, יגדל יעד הגיוס לשירות הסדיר ביחס לשנת לשירות הלאומי-אזרחי ביחס הגיוס שלפניה בשיעור הגידול לשנת הגיוס שלפניה בשיעור הממוצע משנתון מסוים לזה הגידול הממוצע משנתון שאחריו בקרב אוכלוסיית מסוים לזה שאחריו בקרב הגברים החרדים בגילאים 18 אוכלוסיית הגברים החרדים עד 23 כהגדרתם על ידי בגילאים 18 עד 23 כהגדרתם הלשכה המרכזית על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.	2038 ואילך
--	------------

לוח ב'

(סעיף 126 (ב))

מנגנון ההשלכות באי עמידה ביעדי הגיוס	
טור א' השנה מתחילת פער הגיוס	טור ב' מקום הפחתה
השנה בה החל פער הגיוס	1
השנה השנייה ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	1
השנה השלישית ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	2
השנה הרביעית ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	2
השנה החמישית ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	3
השנה השישית ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	3
השנה השביעית ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	4
השנה השמינית ואילך ברציפות לשנה בה החל פער הגיוס	4

לוח ג'

(סעיף 126 ג)

אחוזי הגיוס לצורך הכרה בישיבה מעודדת גיוס	
טור א' שנת גיוס	טור ב' אחוז הגיוס להכרה בישיבה מעודדת גיוס
2018	20
2019	20
2020	20
2021	20

20	2022
25	2023
25	2024
40	2025
40	2026
40	2027
51"	2028 ואילך

6. הוראות מעבר-צו דחיית שירות צו דחיית שירות שניתן מכח פרק ג1 כנוסחו לפני תיקון זה יראו אותו כאילו ניתן מכח סעיף 26ד(ד) כנוסחו בתיקון זה, וסעיף 26ד(ה) כנוסחו בתיקון זה יחול עליו אף שאינו מיועד לשירות בטחון כהגדרתו בפרק ג'1 כמשמעותו בתיקון זה, כיוון שמלאו לו 24 שנים.

7. הוראות מעבר-רשימת הישיבות ישיבה שהייתה כלולה ברשימה שקבע שר הביטחון לפי סעיפים 22א, 22ד או 26כד לחוק העיקרי ערב תיקונו של חוק זה, יראו אותה כישיבה שנקבעה לפי סעיף 26 לחוק זה, כל עוד לא הוסרה מהרשימה לפי הוראות אותם סעיפים.

8. הוראות מעבר- מוסד לימוד חרדי מוסד לימודי חרדי או חלק ממוסד לימודי המיועד לתלמידים חרדים שהיו כלולים בצו שקבע שר הביטחון לפי סעיף 26טו(א) לחוק העיקרי ערב תיקונו של חוק זה, יראו אותם כמוסד כאמור שנקבע לפי סעיף 26 לחוק זה.

9. תיקון לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985 אחרי סעיף 3א יבוא:

הפחתת תקציב 1א3 בחוק זה-
התמיכות באין
עמידה ביעדי הגיוס

"חוק שירות בטחון" - חוק שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986;

"ישיבה", "שנת גיוס", "יעד גיוס שנת" –
כהגדרתם בחוק שירות בטחון;

על אף האמור בסעיף 3א, לא הושגו בשנת גיוס
פלונית יעד הגיוס השנתי לא יעלה סכום הוצאות
הממשלה לתמיכה במוסדות ציבור שהם ישיבה
בסעיף התקציב בחוק התקציב השנתי (בסעיף זה –
סכום התמיכה) על הנמוך מבין:

(א) בשנת הכספים - על סכום התמיכה כפי
שנקבע באחד לינואר של שנת הכספים;
(ב) בשנת הכספים שלאחר תום שנת
הגיוס- על סכום התמיכה לשנת הכספים שקדמה
לה

בסעיף 13(א) לאחר המילים "חוץ מסעיף תקציב
הכנסת" ולפני המילים "רשאי שר האוצר" יבוא:
"חוץ מסעיף תקציב הוצאות הממשלה לתמיכה
במוסדות ציבור שהם ישיבה בחוק התקציב
השנתי";

תיקון סעיף 13(א)
לחוק

בסעיף 13(א1) לאחר המילים "חוץ מסעיף תקציב
הכנסת" ולפני המילים "רשאי שר האוצר" יבוא:
"חוץ מסעיף תקציב הוצאות הממשלה לתמיכה
במוסדות ציבור שהם ישיבה בחוק התקציב
השנתי".

תיקון סעיף 13(א1)
לחוק